

Ad difficultatem hanc responderet, Generalis Præmonstratenfis, & Capituli Nationalis Decretum cum Regulis congruere, ut proinde nec Episcoporum, nec Rescriptorum auctoritatem omnino ledat.

I. Animadvertendum est, quia occasione Decretum hoc editum fit, & ad quod tandem malum cohibendum referatur. Generalis Præmonstratenfis tum Regis, tum Cardinalis Novitiamensis, tum denique Magistratum nomine certior fit, Religioforum suorum complures, quorum plerique sunt Ordinis Parochi, licentius agere, nempe Parisiis in viis publicis, & horis incongruis se conspiciendos præbere, indutos sepe melioribus, & nonnunquam brevibus vestibus, sine Scapulari, & sine Pallio, &c. Gravius erat malum hoc, quam ut remedium, quod inde orto scandalo responderet, eidem non afferretur. Quia porro compertum fuit, iteratis querimoniis, ac monitionibus ejusmodi malum reprimi non potuisse; necesse proinde fuit, vehementiora remedia, ejusmodi excommunicatione, suspensio, & incarcerationi sunt, adhiberi, ut malum hoc earum penarum formidine averteretur. Hinc ergo Decretum extitit, de quo agitur, quodque iustitiam conforme est, quia in presentibus rebus circumstantiis necessarium apparet.

II. Haud novum est, in Canonicorum Regularium Ordine Censuras, ut excommunicationem, aliisque penas in Religiosis, qui officio suo defuissent, infligi. Stephanus Turnacensis Episcopus 162. quam ad Urbanum III. Pontificem scripsit, id testatur in hæc verba: *Verum prohibemus testimonium, quod ad excois Ordinis nostri, Parochiales Canonicos nostros in Episcopatus in quibus libere, & absque ulla contradictione, pro nequestrato & utilitate Ecclesiarum nostrarum, vel pro suarum acceptiois culpam, consueverimus amovere, & in Claustrum redire, & quæque res negabat, excommunicare.* Neque id mirum videri debet, quoniam Generales in suo quique Ordine gaudent Ordinarii potestate, sive quibus subditos in negotiis ad vota, ac regularem disciplinam spectantibus excommunicationis pena multare possunt.

III. Ex Statuto Præmonstratenfis Regularis Parochus tenetur quotannis beneficii proventum, eorumque usus rationem reddere, ac si coram Iudice parere descretet, excommunicationis est ipso facto.

Ex alio Statuto Præmonstratenfis Proprietarius punitur, si quam non exiguum proventum portionem celet, sponatque, ut pro lubidine infamat; quod si in animo comparatus e vivis excois, Ecclesiasticæ sepultura privatur.

IV. Hactenus Episcopi non crederent, Statuta hæc, quæ suarum Diocesium Parochos communione privant, aliisque Ecclesiæ officis penis in quibuslibet casibus plebant, sive ipsorum a Foris advertari, cum de iis quæsi nunquam fuerint, nec ad iisdem sibi caveant.

V. Verum ne ulterius inquiratur, an ex Præmonstratenfis Statuti ejusmodi Parochi quibusdam in casibus gravibus & magnæ momenti Censuris puniri possint, nec ne, illud pro certo habetur quod præsentem facti speciem, & in circumstantiis, de quibus agitur, Antistitem Præmonstratensem in Nationali Capitulo legitime Constitutionem sub suspensione, excommunicationis, & carceris pena edere potuisse, ut suos Religiosos Parochos, aliove Lutetiam venientes in Ordinis Domicilio, videlicet in Collegio degere cogere, nec apud suos, vel alibi, quod hactenus præstitierant, verarentur, unde grave extitit malum, quod querelis ad Generalem Præmonstratensem delatis locum dedit.

Parisiensis Antistes in Constitutione diei 26. Sept. an. 1697. art. 18. sub pena suspensionis ipso facto prohibet Regularibus, quos negotia in ipsius Diocesi ultra mensum detinuerint, ne post id tempus ibidem Missam celebrant, nisi in domibus Regularibus, vel Communitatibus Ecclesiasticis actu consistant; mandatque præterea Promotori suo, ut Regulares omnes, qui in secularibus domibus commorari comperti fuerint, persequatur, atque id quidem juxta sancta Decreta, & Canonice adversus Religiosos vagantes Constitutiones.

Si Episcopus ea potestate gaudet, ut in Regulares extraneos indiscriminatim censuras infligat, si instante Promotore idem Regulares impeti, atque adeo censuris affici, & in carcerem etiam tradi possunt, si Diocesis Statuto, ac disciplina parere noluerint; Prælati Præmonstratenfis in suo Nationali Capitulo approbat Religiosos suos a propria Diocesi, ac residentia aberrantes eadem potestate polleere videtur. Convenit, Ordinarium ratione delicti: id juris obtinere in exteris Religiosis, qui cum scandalo in ejus Diocesi morantur; eademque ratione affert potest, Prælatum Præmonstratensem ad repræmendandum publicum scandalum, quod ejus Religiosi nonnulli Parisiis afferant, mandare posse, ut illi Parisios venientes in Ordinis Collegium se recipiant, idque sub penis in eum Decreto propostis.

VI. Cum Sua Majestas, Archiepiscopus, & Magistratus apud Prælatum Præmonstratensem conquisi sunt de publico scandalo, quod ejus Religiosi non pauci asserant, quodque præsentem remedium indigebat; illi sane in eodem Prælati satis potestatis esse credidisse videntur, ut impediret, ne tam grave malum latius serperet; fecus enim frustra querimonias

suas ad eum converterent, quod dici nequit, salva observantia, quæ longe maxima iisdem debetur. Quod quidem in causa est, ut idem Præmonstratenfis Antistes speret, fore, ut Sua Majestas Decretum, de quo queritur, auctoritate sua firmet, ac fulciat, & Parisiensis Prælat, ac Magistratus in ejus executionem conspiciant.

VII. Ne dum ergo dolere quia possit Præmonstratenfis Prælati Constitutionem duriorem esse, & non nihil Episcoporum auctoritatem detrahere, affert potius vere potest, cum malum extremum esset, ut cohiberetur, vehementiora, quam declarationes, & cohortationes sint, remedio opus fuisse. Episcopis porro pergratum esse debet, Superiores Regulares operam dare, ut Parochi ad eorum Diocesim spectantes in officio contineantur, ac tempestive ad propria residentia locum remittantur, quin iis liceat diutius, quam par sit, Parisiis consistere, quod facile contingit, cum alibi, quam in proprii Ordinis Domicilio Religiosi versantur.

VIII. Ex his Religiosis nonnulli, qui non ignorant, si huic Ordinis Decreto se ipsi subdere debeant, futurum, ut non amplius ea gaudent libertate, quæ prius gaudebant, cum Parisiis essent, atque ita indirecte impediri, ne ipsi tam crebro ad Urbem accedant, ut antea solebant, Episcopis suis, si fieri possit, persuadere conatur Generali Prælati, & Capituli Nationali sanctionem cum ipsorum auctoritate pugnare, sequi, statim atque inflituti Parochi sunt, in eorum jurisdictionem omnino venire, adeoque a Prælati Regularibus suspensionis, excommunicationis, aut carceris penis non amplius puniri posse; adesse Rescripta, variis edita temporibus, ut ann. 1646. 1656. 1678. & 1697. ex quibus constat Parochos Regulares a locorum, in quibus Parochi sunt, Ordinario proliis pendere. Nec desunt ex Ordine Religiosi bene animati, qui Generalis sui Constitutionem perutilem quidem putent, sed verentur, ne qua difficultas eorumdem Rescriptorum occasione reipsa suboriatur, quæ ejus executionem impedit.

IX. Si laudata Rescripta intus ac distinctus expendantur, intelligitur, eas quidem ad rem, quæ in manibus est, omnino non facere, nec merito ad Prælati Præmonstratenfis & Provincialis Capituli Constitutionem impugnamdam affert potest. Ea enim prout Regulares Parochos afficit, in eos est edita, quæ a propriis Regularibus, ac Diocesis abstant, qui Parisiis veniant, & minus Religiose ibidem vivunt. E converso alata Rescripta eos Parochos petunt, in quos, in suis quidem Parochiis degentes agent Prælati Præmonstratenfes in iis casibus, in quibus minime debent, infligi Episcopis; ex quo licet intelligi inter eorumdem Rescriptorum, & Decreti, de quo queritur, speciem longum, latumque discrimen esse.

Rescriptum primum exempli causa, quod ann. 1646. editum est, statuit, ut Ordinis Parochos, quem Sillienfis Abbas comprehendendum caraverat, ad Episcopi Sezenfis carceres transferatur, ab eodem Prælati judicandus; sed nimirum de ejus quidem moribus, potissimum vero de animarum regimine, & Sacramentorum administratione agebatur. Quod si in eodem Rescripto dicitur Religiosus Parochus Diocesis Episcopo de morum suorum institutione respondere debere, non ei soli tamen in omnibus casibus respondere debere dicitur, nempe Regularis Parochus mores suos instituit debet, & ut Parochus juxta Ecclesiæ Canones, & ut Religiosus juxta Ordinis sui statuta, siquidem ea cum Parochialibus functionibus stare possint. Si ergo violet Ecclesiæ Canones, debet Episcopo respondere; si proprii Ordinis statuta violet, Abbati respondere debet.

Rescriptum porro diei 28. Februarii ann. 1656. in Ambianensis Episcopi gratiam contra Abbatem Selincurtensem editum fuit; Episcopo quidem jus inspectionis in Regularium Parochorum mores servatum est, sed Abbate minime excluso.

Animadvertens dignum est, quamvis Abbas Præmonstratenfis ei cause non adiuisset, Bignonium tamen Advocatum Generalem conclusisse eum appellandum, & audiendum esse, tamen Regularis Parochi a Selincurtensi, aliisque Ordinis Abbatibus pendentes petissent in ea causa, ut Statuta Præmonstratenfis, quæ quidem Pastores affecerant, abulsa declararentur. In hoc Rescripto juxta Advocati Generalis conclusiones statutum fuit, ut Episcopos & Abbas ejusmodi Statuta conjunctim expendant; & hoc sane sensu dicitur in Rescripto, futurum, ut quoad residuum Episcopus & Abbas simul cognoscant de Parochialium proventuum administratione; Episcopus enim, quod attinet ad caput hoc, nil juris obtinet, atque ita residuum hoc est Præmonstratenfium quoad Pastores Statutorum examen.

Quod ad ann. 1673. Rescriptum attinet, eo quidem Religiosi Parochiis suis restituntur, a quibus per vim a Regulari Prælati amoti fuerant; ejusdemque Prælati potestas quoad revocationis articulum certis terminis circumscripta, dum statuitur, ut sine Episcopi consensu id ipse præstare non possit; sed Rescriptum tamen ipsum, dum ita statuit, Regularis Prælati in Ordinis sui Parochos jurisdictionem

nem confirmat, & satis ostendit eos, ex quo Parochi creati sunt, ipsius jurisdictioni subesse non desinere, quod in Expositione contentitur.

Denique an. 1691. Rescriptum a specie, de qua queritur, aliud omnino est; cum enim ibi ageretur de Regulari Parocho, qui cum resideret, injuria ac temere per Regularis Prælati interdictionem functiones suas obire prohibitus fuerat, hic vero de Religiosis agitur, qui a propriis Parochiis recedunt, qui Lutetia Parisiorum in secularibus ædibus commorantur, quique eadem in Urbe publicam ac tam grave scandalum pariant, ut eorum Generali id significari necessesse sit.

X. Ex hætenus dictis duo inferri possunt, quæ satis demonstrata videntur.

Primum est, Regulares Parochos Ordinis Præmonstratenfis semper propriis Prælati subiectos remanere, & Statuta, quæ cum Curialibus functionibus stare possunt, servare debere.

Alterum est, Præmonstratenfis Nationalis Capituli, ac Prælati Generalis Constitutionem, prout Religiosos suos Parochos, alioque Lutetiam venientes in Collegio degere jubent, non autem in domibus sub Censura pœna ipso facto, atque adeo carceris, nihil non rationi consonum continere, nec omnino Rescriptis in Episcoporum nostrorum favorem editis derogare.

XI. Ad obtinendam tamen hujus Constitutionis cumulatam executionem forsitan expedit, ut Prælati Præmonstratenfis Episcoporum nonnullis, & Parisiensem præsertim Antistitem alloqueretur, non modo ne ejus Constitutione ipsorum animi turbarentur, verum etiam ut iis innotesceret nulla alia ratio complurium Religioforum suorum licentiam, dum Parisiis quidem versantur, melius ac promptius occurrere posse.

XII. Hoc posito, Religiosi, qui Constitutioni, de qua sæpius non satis fecerint, subeant suspensionem, seu excommunicationem ipso facto, tum quia Decretum ipsum ita habet, tum quia in omnibus Ordinis Communitatibus indistinctum fuit, ut proinde Religioforum nullus ignorantiam causam prætere de possit; atque adeo iisdem Religiosis parere nolentes in carcerem tradi possunt, servato tamen eo juris ordine, qui in Religioso, qui extra suum Claustrum est, in carcerem conjiciendo servari consuevit. Consequens ergo fit, ejusmodi Censuras non comminatorias tantum esse, ut perinde monitionibus, seu potius citationibus opus non sit; nisi cum id agatur, ut declarentur, vel denuntientur illi, qui quod illatum Decretum violaverint, Censuram subierint.

XIII. Ad id illud potest, non amplius timendum fore, ne Episcopi Parochos extra proprias Dioceses vagantibus, & non sine gravi scandalo Lutetia Parisiorum versantibus patrocinari, atque ita tam utilis, ac tam necessarij Decreti executionem impedire velint. Si enim illi ita se gererent, accommodari illis possent Honorij III. ad nonnullos Episcopos Parochi Regularibus suis æquo faventes scribens verba hæc: *Non obstitis eisdem, nec illis favorem inobediens impendatis, ne aliter faciendis, tribuatis eis audaciam detestandi obedientia jugum, & ipsorum Abbatum potestatem quodammodo eneruetis.* Prælati porro Præmonstratenfis, si quid egerit quoad nonnullos Ordinis sui Parochos in Constitutionis editæ confessionem, id omne debet Episcopis significare, ut interim eorum Parochiarum servitio proficiant, quarum Parochi functionibus obeundis impares fuerint.

Decisum in Sorbona die . . . Januarii an. 1702.

Subscripti.

Josel, Huarr, de Blanger, Germ. Fromageau.

In hujus decisionis consecutionem Abbas Præmonstratenfis Constitutionem supra allatam edidit, omnesque Ordinis sui Religiosos parere iussit; quoniam porro monuit sic Edictorum & Declarationum Regis, quibus ipse nitiatur, non abs re fuerit ea hoc loco, quam late patere, asserri. Excerptum Altorum Consilii Status.

Cum Regi in Consilio suo existentis significatum fuerit per Fratrem Michael Colbertum Abbatem Præmonstratensem, Caput, & Generalem dicti Ordinis, quamvis obedientia propriis Prælati a Religiosis exhibenda, ac regularium omnium votorum custodia sit Statutorum & Constitutionum Ordinis præcipua capita: bene multos tamen Religiosos Parochos, Procuratores, Priores, Vicarios, alioque Beneficiatos, antea missos ab eorum Prælati ad deserendum parochiis, Procuracionibus, aliisque Beneficiis, quæ dicti Ordinis Abbatibus annexa fuerunt, ut eorum Religiosis sustentandis inferrent, non parere mandatis, quæ ad eos mittuntur ab ipso Generali, vel ab Abbatibus Regularibus Vicariis Generalibus, aliisque eorum Superioribus, cum eos vel ab Abbatibus, & quibus egressi sunt, revocandos, vel ad alias ejusdem Ordinis Familias mittendos censent, quod præterant se Ar-

chiepiscoporum, vel Episcoporum, in quorum Diocesi dictæ Abbatie sitæ sunt, provisione, & approbatione gaudere, perinde ac si ob Parochorum & Beneficiatorum titulum eximerentur a votis, quæ solemniter ediderunt, cum Religionem amplexi sunt, & ab eo quoque voto, quod edere tenentur, cum ad eadem Parochias mittuntur, in executionem Articulorum 41. & 42. dictorum Statutorum, qui expresse mandant, ut omnes dicti Ordinis Religiosi, Parochi, aliique Beneficiarii ad sua Conventualia Domicilia redeant, & dictas animarum Curas & Beneficia deserant, quoties a suis Superioribus iussi fuerint, & omnes Resignationes, ac demissiones necessarias peragant, sub excommunicationis pena; cumque requiratur a Sua Majestate, ut sibi placeat præcipere, ut dicta Statuta juxta ipsorum formam & tenorem executioni mandentur: & prout statuitur Capite 23. dictorum Statutorum & Constitutionum quoad dictos Parochos & Beneficiatos dicti Ordinis, omnes Religiosos Parochos, Procuratores, Priores, alioque, redeant ad sua Domicilia Conventualia, & Regularia, vel alia, quæ iis præscribentur, primo quoque Mandato, Requisitione, vel Obedientia, quæ ipse imponetur, vel ad eos mittetur a Generali, Vicariis Generalibus, Abbatibus Regularibus, vel aliis eorum Prælati. Viso dicto Capite 23. Articulis 7. 41. & 42. dictorum Statutorum & Constitutionum dicti Ordinis Præmonstratenfis Bullis concessis a nostris Sanctis Patribus Papis Julio II. aliisque, Litteris Patentibus, & Privilegiis confirmativis dictorum Statutorum concessis a Regibus prædecessoribus sine Majestate: Audita relatione dictæ supplicationis, & omnibus ponderatis, Rex existens in suo Consilio mandavit, mandatque, ut Statuta, & Constitutiones dicti Ordinis Præmonstratenfis juxta eorum formam & tenorem executioni mandentur; atque ita omnes Parochi, Procuratores, Priores, Sub-Priores, aliique Beneficiarii Religiosi dicti Ordinis se recipiant, redeantque in Abbatias, & Domos Conventuales, ex quibus educti fuerint, ut dictis Parochiis, Procuracionibus, aliisque Beneficiis deserviant, vel ad alias quascumque Domos, & Abbatias, quæ ipsis præscriptæ fuerint ab eorum Generali, vel Successoribus in posterum, Vicariis Generalibus, vel Abbatibus Regularibus, Prioribus, aliisque Superioribus Abbatibus, a quibus pendebunt, quoties necessarium judicaverint; & id quidem ad primam Requisitionem, Mandatum, vel Obedientiam, quæ ad eos mittetur juxta dictum Caput 23. & Articulos 7. 41. & 42. dictorum Statutorum, & Constitutionum super hoc negotio. In penam inobediencie, & cum dictis Generalibus, aliisque Successoribus, vel Abbatibus Regularibus, Vicariis Generalibus, aliisque dicti Ordinis Superioribus revocabunt dictos Religiosos Conventualia, teneantur eligere Religiosos alios idoneos, in eorum locum mittendos, qui deinde auctoritatem confecta forma obtineant; mandatque Majestas sua omnibus Archiepiscopis & Episcopis, in quorum Diocesi sitæ sunt Parochiæ, Procuraciones, aliique Beneficia dicti Ordinis Præmonstratenfis, Generalibus eorum Vicariis, aliisque Ministris, ut dicti Ordinis Statutorum, & præsentis Rescripti executioni invigilent, non obstantibus omnibus aliis Rescriptis & Declarationibus huic contrariis, quæ Majestas ipsa declaravit nulla, nulliusque ponderis; & non obstantibus etiam omnibus oppositionibus, vel appellationibus quibuscumque, quarum fit que intervenerint, Majestas Sua omnem Jurisdictionem & cognitionem sibi reservavit & reservat, eamque suis omnibus Curis Senatoriis, aliisque Judicibus interdicit; Volens insuper ut omnes Patentes Litteræ, & Declarationes, quibus opus fuerit, ad præsentis Rescripti executionem, expeditantur, & ubicumque res postulaverit, in Acta referantur. Datum in Consilio Status Regis, coram Majestate sua, habito in Fano S. Germani die 8. Maji an. millesimo sexcentesimo sexagesimo nono.

Subscriptus.

De Lionne.

Ludovicus Dei Gratia, Franciæ & Navarre Rex, Delphinus Viennensis, Comes Valentiniensis & Dienfis, Comes Provincie, Forcalcherii, & Tractuum adjacentium. Omnibus hæc præsentibus Litteris inspecturis, Salutem. Nolter charibus & dilectis F. Michael Colbertus Abbas Præmonstratenfis, Caput, & Generalis dicti Ordinis, Nobis significandum curavit, variis nostrorum Sanctorum Patrum Papatum Bullis, & præsertim Julij II. Statuta & Constitutiones dicti Ordinis Præmonstratenfis generatim quoad omnes Articulos firmata fuisse, cum diligenter, & ut decebat, in pluribus Generalibus Capitulis examini subiecta fuissent, ac deinde auctoritate donata Patentibus Litteris Regum Prædecessorum nostrorum, ac rursus nuper Rescripto nostri Consilij Status die octavæ præsentis mensis; quo quidem, aliquibus ex dicto Ordine Religiosis Parochiis, aliisque Beneficiatis ad sua Conventualia Domicilia redire renuentibus, Nos mandavimus, ut dicta Statuta executioni darentur, omnesque Religiosi Parochi, aliique Beneficiarii ejusdem Ordinis ad propria Conventuales Domos redeant, quoties ab Ordinis Generali, aliisque Præ-

bates sanctitate prestantes eam tanta cum Ecclesie utilitate, nec sine approbatione exercuerunt Episcoporum, qui non ideo suam ipsorum auctoritatem laici crediderunt, & semper probe moverunt eam in aliis vestari capitibus, quam in quibus sua ipsorum versaretur auctoritas, illosque ea utiliter uti posse, ut Religiosos Parochos sanctificandis populis magis magisque idoneos efficerent, quandoquidem in consiliis Evangelicis, que voverunt, fideles adherentes, multo minus practice violabant, que Ecclesia sine Christifidelibus universam, seu Clericis singulatim imponit.

XI. Hac demum Regularis Superioris auctoritas apprimè utilis est, atque adeo necessaria. Ea quidem apprimè est utilis, ut Regularis Parochus Religiosi hominis officia, & quod inde consequitur, ea quoque, que Parochi sunt, accurate exequatur, est etiam maxime necessaria, quoniam nemò magis, quam Regularis Prælati servandis Religiosi status obligationibus invigilare potest, præsertim cum Ecclesiastici Prælati non eque ac Regularis Prælati eandem obligationes cogitas habent atque perfectas.

Jam altera quæstio instituitur, in eo posita, que tandem sint ea capita, in quibus Religiosus Parochus ad huc Regulari Prælati pendere debeat? Sæpe quidem Pontifices suam hæc in re mentem depræcaverunt, ac de Religiosis ad Parochiarum provisionem Episcopo præsentandis verba facientes, ejusmodi verborum formulis uti sunt: *Dilectissimo Episcopo præsententur*, inquit Alexander III. seculo decimo secundo, scribens ad Abbatem Regularem Sancti Joannis de Vimeis Sueffionensis Urbis, a quo quidem plurimæ Regulares parochie pendunt, ut ab ipso Curam recipiant animarum, ita quod viderentur de spiritualibus, vobis vero de temporalibus. & de Ordinis administratione abbeatis respondere. Atque excepta Sacramentorum administratione, pronuntiat Alexander III. Regularem Parochiam Regulari Prælati de cæteris omnibus capitibus, & singillatim de Regularium suarum observantia, deque suorum proventuum administratione respondere. Quod si eum de Regularium observantia ipsi respondere vult, eum ergo adhuc Religiosum, semperque implendis Religiosi hominis obligationibus observantem putat. Equidem non inficit, Regularem Parochum non modo de Sacramentorum administratione, verum etiam de morum suorum institutione debere Episcopo respondere, non inde tamen sequitur, Regulari Prælati non amplius licere moderandis ejus moribus invigilare. Nimirum Regularis Parochus mores suos conformare debet & ut Religiosus, & ut Parochus, si populo sibi concessito scandalosus vel feronibus vel criminibus noceat, debet dabo procul Episcopus eundem reprimere, & hoc quidem sensu ipse ejus mores moderandi jus habet. Verum ille in ejusmodi quidem excessibus non incidens potest aliis officiis deest, que ipsi tanquam Religioso sint essentialia; fieri nimirum potest, ut pristini sui status profusus immemor non amplius a Seculari Parocho distingatur, ad Monasterium, a quo pendet, omnino referri velit, habitus, & mobilia bona possidet, indolentem oblationibus, expensis faciat, cum personis suo statui non congruentibus, sibi que per Ordinis proprii statuta prohibitis commoretur: an vero, rebus ita se habentibus, Regularis Prælati nullo amplius in eum iure possit? Dominus quidem de Saine Beruo (*) adeo non putat, Regularem Parochum sibi ipsi relinqui posse, permitteque tanquam mere Seculare Parochum vivere, ut potius decidat, si forte proprium habitum ille deponeret, omnino necesse fore, ut Episcopus suam & ipsæ operam eo conferat, ut eundem ad habitum iterum sumendum, vel Censuris inflictis, compellat. Complures Pontificum Bullas non moror, in quibus scilicet declaratur, Regularem Parochum quoad solam Sacramentorum administrationem ab Ecclesiastico Prælati pendere; ita quidem suam mentem explicant Alexander V. (b) seculo quinto decimo, & Pius V. seculo sexto decimo: *Quoad administrationem Sacramentorum duntaxat*. Ac posterior quidem agens de Diocesani Episcopi, & Melitenis Ordinis iuribus in Fratres Capellanos Religiosos profectus Ordinis, & Parochiis ab eo pendentibus instructos, pronuntiat Parochie visitationem ab Episcopo Diocesano institutionem Superiorum Ordinis visitationi omnino non derogare. Sed ut universum negotium hoc clarius intelligatur, distinguenda sunt capita tria, in quibus Regularis Parochus propriis obligationibus deesse potest, suntque disciplina regularis, disciplina Ecclesiastica, & Civilis institutio. Regularis Superior potest in eum animadvertere, si deficiat in primo capite; Diocesanus Episcopus potest auctoritatem suam in eum exercere, si in altero aberrare a via, in eum denique locum habet Laici Magistratus Jurisdictionis, si tertium violet. Tres hæc potestates distinctæ atqueque sunt, non tamen oppositæ; potest Regularis Parochus omnibus hæc tribus eodem tempore satisfacere in his, que quasvis diversa, non tamèn invicem pugnant, sed potius

(a) Tom. 2. Casuum Conscientie p. 49. n. 7. (b) Extar Bulla Alexand. V. in Bibliotheca Præmonstratensis Parisi pag. 706. Bulla vero Pii V. tom. 1. Monumentorum Cleri pagin. 971. 22. 1571. pro Equitibus Melitenensibus.

mutuo conspirant. Si conderer Regularis Parochus se non debere quoad Civilem institutionem ulla ratione a Laico Magistratu pendere, quia quoad Ecclesiasticam disciplinam ab Episcopo pendere, nonne istam apparet, quam temere in arrogaret? Ac minime absurdum est, eundem se a Regulari Prælati Jurisdictionem exemplum contendere, quod Episcopo quoad Ecclesiasticam disciplinam subiectus sit? In Ordinis Monasterio, in quo Abbatibus eligendi jus adhuc viget, de Regulari Abbate eligendo ageretur, Religiosi Parochi, qui ab eo Monasterio penderent, tum sane contenderent, se, quod animarum curam susceperint, non proinde tamen Religiosos esse desistit, atque ita sibi jus esse vocis activæ ac passivæ in Capitulo, in quo instituenda electio est. Cum ageretur de obtinenda dignitate, Religiosos se fatebantur, ac prædicabant: eum autem de præstanti obedientia ageretur, se tunc emancipatos dicitare non verébantur.

Sed tandem veniam ad præcipuum eademque potestatem quæstionem, que nempè in eo sita est, quam demum ponam Regularis Prælati imponere possit, cum Religiosus Parochus in his deficit, que ad ejus Jurisdictionem spectant; eamne excommunicatione multare possit? Possint eum in carcerem conjicere?

Ad excommunicationem quod attinet, respondeo; primo quidem Regularis Prælati quoad Religiosos Parochos obligationibus suis infidelis eadem ab Ordinis incurabilis usus esse. Testatur id Stephanus Tornacensis in sua Epistola 169. ad Urbanum III. *Verum perhibemus testimonium, quod ab eisdem Ordinis vestri Parochiales Causas vestros in Episcopatu, in quibus sum, libere, & absque ulla contradictione nec necessitate, vel utilitate Ecclesiasticam vestram, vel pro suorum correctione culpamur consuevimus amovere, & in Claustrum redire, & quousque vos vobis, excommunicare*. Postrema hæc verba in hac re differat & aperta sunt.

II. Generales Ordinis in suo quique Ordine gaudent Ordinarii potestates. Possint ergo excommunicare, siquidem non nisi in propriis subditis, & in negotiis ad se pertinentibus ejusmodi animam infligant.

III. Annatventum est, Prælatum Præmonstratensem, cum Religiosum Parochum excommunicat, qui Parisios venit ex Parochia, que in Provincia sita est, & Parisios degit extra proprii Ordinis Domicilium, non pronuntiare excommunicationis sententiam in Religiosum, in propria Parochia residentem, & in proprii Episcopi Diocesi commorantem; sed in Religiosum & propria parochia egressum, & in eo loco morantem, qui eadem non congruit; atque ita excommunicatio hæc Episcopi juri omnino non derogat, nec parochiales functiones turbat, quippe cum ille tunc temporis extra propria residentis locum, eique incongruum locum exidat.

IV. Ut potestas utraque concilietur, & coherent, necesse est, ut Archiepiscopus Parisiensis, qui hæc emittit, auctoritatem suam Præmonstratensis Prælati auctoritati addat, & ipsæ quoque Religiosos Parochos Parisios in secularibus domibus commorantes Censuris præcedat. Ut autem Episcopi & Abbatis quoad Parochorum Regularium revocabilitatem auctoritas componatur, Rescripto Consilii Status an. 1678. statutum fuit, eum non nisi mutuo utriusque consensu decerni posse. Quod si in excommunicationis negotio potestas utraque confocietur, tum vero nihil erit, cur ejus validitatem Religiosi Parochi (c) contesterent, præsertim cum ea natiur causa facta iusta, nempe scandalis, que, Religiosus Parochus Lutetia in Secularibus domibus pro arbitratu degentibus, possint exister.

V. Non est silentio prætereundum, in Concilio Salisburgensi an. 1440. celebrato Canone 7. interdicti & excommunicati Religiosos, etiam Episcopi fuerint, qui pristini sui status habitum deposuerint, si ergo ob hanc causam, que sine minoris momenti est, quam commoratio in domibus Secularibus magna in Urbe, ubi delicta proprio statui contraria, his infligit, qui correctionis, causam Religiosi etiam Episcopi dignitate insigniti communione privantur, quid erit, cur Religiosi Parochi conquerantur, se ob causam multo sine graviorem excommunicatione percussos? Equidem non ignoro, his temporibus in Gallia Episcopos Regulares non amplius Regularem habitum retinere, verum ne illud quidem melaret, non ante annum 1665. veterem super hæc capite morem in Gallia mutatum fuisse, eumque in omnibus aliis Regionibus adhuc vigere, & Romæ quidem Religiosos, quamvis Cardinales, suum pristinum habitum non deponere, & a Religiosis cæteris solo purpurei coloris pileolo differre, quod ipsum novum est, & an. 1501. non ante coepit, permissu Gregorii XIV. cum nonnulli Religiosi Cardinales eam

(c) Archiepiscopus Parisiensis 18. Statuto Synodali generali Synodi an. 1697. suspendit ipso facto Regulares omnes, qui Parisios in domibus Secularibus degunt, mandataque suo Promocenti, ut eos infideliter, juxta Sancta Decreta, & Canonice Constitutiones contra Religiosos vagantes.

distinctionem notam sibi concedi vehementer exposcissent, (a) Octavum Concilium œcumenicum, (b) Concilia duo Londinensia seculis 12. & 13. quartum Concilium Lateranense (c) an. 1215. statuerunt expressis verbis, ut Regulares Episcopi suum pristinum habitum retinerent. Super hæc disciplina obtinuit in Gallia dispensatio; sed hæc tamen dispensatio nondum ad Religiosos utque Parochos propagata est. Ipse Dominus de Saine Beruo, ut jam animadverti, eos ab Episcopo ad Religiosum habitum recipiendum, siquidem eum deposuerint, Censuris adigi vult. Quamvis ergo hunc illi habitum deferret, qui fieri poterit, ut Superiores Regulares conveniant in his criminibus, que illi sub hoc habitu perpetrabunt, & quibus eum dedecore afficiant.

VI. Nulla diu vigere Lex potest, que penis in violatores status non fulciatur. Jamdiu est, quod Lex, quam Religiosus Parochus Præmonstratensis Prælati imposuit, lata est ab Alexandro III. qui in Epistola ad Abbatem S. Joannis de Vimeis Sueffionensi in Urbe ita pronuntiat in hac rem: *Statutum, ut si in Civitate vestra, Castro, vel Villa Abbatum, vel Prioratus habueritis, & aliquem ex Canonice vestris Parochialis esse Presbyterum contigerit, in eadem domo cum fratribus suis moretur, & Ordinem suum, quod regula præcipit, pro viribus observet, ne a suo capite videatur divisius. Cum autem in Civitate vestra Synodus celebratur, vestri Canonici Parochialis administrantes, qui ad Synodum accesserunt, in eadem Civitate extra Claustrum comedere, vel dormire nulla ratione præsumant*.

Verum quoad incarcerationem major quam quoad excommunicationem videtur occurrere difficultas; illa quippe Ecclesiastica pena est, hæc autem non nisi a Laico Magistratu præcipi posse videtur. Non fuit neficis penes Episcopum in carcerem compendiendi, sed & illud probe novi cum concessione tantum Principum ejusmodi potestatis gaudere, eamque exercere non posse nisi ad Prælati Secularis Judicis, & per secularis Justitiæ Ministros, nisi forte is, in quem carceris pena decernitur, tunc addit in Auditorio, qui enim comperit, Ecclesiastica Justitiæ Auditorium quidem habet, Terrorium vero nullum habet; atque ita non potest ipsa in secularis Justitiæ Terrorium alter quam ab ea mutatis Ministris, ejusque consensu functiones suas exequi; quamvis tamen Ecclesiastico Judici incarcerationis potestatem, quam habet, exequi non liceat nisi cum Prælati Judicis Secularis; verumtamen est ei jus esse decernendi carceris in casibus, qui illi requirunt; ac proinde licet Prælati Præmonstratensis Decretum carceris, quod in Religiosos Parochos criminum, de quibus agitur, reos edidit, absque Episcopi & Magistratus consensu executioni mandare non possit; non tamen consequens sit, ut decernendi jus ei non fuisse, ejus quippe potestatem Decretum non prætergreditur; bene vero Decreti executio.

Decretum hoc est necessarium. Religiosos Parochos cohibendi duplex ratio præsto est; directiva scilicet in modum consilii, cohortationis, atque adeo injunctiois; & coactiva per positivæ penas. Religiosi Parochi suis obligationibus infideles facile directivam rationem contemnerent. Jam ad coactivam quod attinet, pena quoque sunt, que parum eorum animos commoverent, ut vocis activæ & passivæ in Ordinis Capitulis privato, ex omnibus domibus ab eo pendentibus exclusio. Quia porro grave malum est, & efficax remedium postulat, deveniendum est ad penas, quibus illi vehementius percellantur, ejusmodi sunt suspensio, excommunicatio, atque adeo facti ratio per carcerem; Ecclesiasticarum tamen & Secularium potestatum consensu, qui sine non denegabitur, quoniam pro sua pietate Rex ea de re Præmonstratensem Abbatem monuit, eumque ut malo occurreret, vehementer extimulavit, ac Noviliacensis Cardinalis, & Politici Regimini Causas eidem Abbati tum Regis, tum Regimini Causas idem significaverunt.

Proponunt quidem aliquæ difficultates adversus ea, que posita sunt, ac primo dicitur, Religiosos Parochos emancipatos esse.

Respondeo, eos non ab aliis Regule sue capitibus exemptos esse, quam ab his, que cum Pastoralibus eorum functionibus stare non possunt. An vero cum ejusmodi functionibus pugnat, eos, cum ex propria Parochia Parisios venerint, non in Secularem, sed in Ordinis sui Religiosum Domum se se recipere?

Opponitur secundo loco, Religiosos Parochos ab uno ad alium Superiorem gradum fuisse, antea quidem Abbati, nunc autem, suscepto Parochiali munere, Episcopo tanquam proprio Superiori subesse.

Respondeo, eos utriusque uno eodemque tempore subiectos esse, sed in aliis tamen capitibus, passim a Pontificibus, quos laudavimus explicatis. Ita quidem super hoc negotio declarat mentem suam Remensis Archiepiscopus scribens ad Abbatem S. Joannis Ordinis Præmonstratensis Ambiani: *Venerabilis Frater Theobaldus Episcopus Ambianensis ad petitionem nostram dilectis filiis Abbati & Capitulo Sancti Joannis Ambianensis concessit, & indulget, ut in Parochia Sancti Joannis Germani, cuius Patronatus ad Abbatem pertinet, ab eodem, vel a successore suo ante de Canonice Ecclesie Sancti Joannis Curatus in perpetuum insigniatur, qui scilicet de animarum cura Episcopo Ambianensi, Abbati vero suo de temporalibus, & de Ordinis observantia respondeat, sicuti Præmonstratensi Ecclesie marci perurum a Sede Apostolica jampridem indultum est, & concessum.* Ergo Religiosus Parochus Superiores duos esse, Episcopum & Abbatem, quoad alia tamen, liquido constat ex Ambianensis Episcopi, & Remensis Archiepiscopi ejus Metropolitanani verbis hæc, que ducta sunt ex Abbatis S. Joannis Ambianensis synographa, que cum ejusmodi aliis omnium temporum bene malis producta sunt in responsionibus ad Gerbasium.

(a) Canon. 27.

(b) An. 1138. & 1268. can. 14. & can. 5.

(c) Can. 16.

Obijcitur tertio loco, Parochorum institutionem divini juris esse, ac proinde Regulares Prælati nihil in eorum personas aggredi posse.

Respondeo primo, Pontifices, & Concilia, an divini necne juris essent Parochi, non ignorasse, Regulari tamen Antiquis eos in declaratis capitibus subdidisse. Mogantina Synodus an. 1549. de Religiosis Parochis ita loquitur: *nihilominus sub Prælatorum Regularium obedientia, qui eos corrigere valent, solum permanere. Turonense Concilium an. 1583. non minus luculenter suam hæc in re mentem aperit in hæc verba: Eos, qui sunt ad Ecclesiarum Parochialium regimen assumpti, sicut volumus, vero sui Ordinis perpetuo obligari, nec sua professionis habitum, capiti rursus, & alia ejusmodi insignia posse deservire. Multa alia Concilia proferre possem; sed cum in responsione ad Gerbasium allata sunt, non acta agere.*

Respondeo secundo loco, Parochialis ministerii divinam institutionem id unum evincere, eos in propriis Pastoralibus functionibus turbandos non esse; jam vero turbantur in ejusmodi officiis, dum Lutetiam venientes jubentur in proprii Ordinis Domibus commorari?

Quarto loco præsidium petitur ex Regularium Episcoporum exemplo, qui quidem Regularis Prælati Jurisdictioni non amplius subiecti sunt.

Respondeo primo, juxta Concilia, Pontifices, Jus Canonicum, ac Divinum Thomam, quævis illi ob Episcopales dignitates, que civis Abbatialis iure divino Superior est, eminentiam a Regulari Prælati Jurisdictione re ipsa exempti sint, ipsos tamen nec a propriis votis, nec a propriis regule capitibus iis, que cum functionibus Episcopalibus minime pugnant, liberos esse. Dubio procul a paupertatis voto non sunt exempti, ut expressis verbis docet S. Thomas 2. 2. *quest. 85. art. 8.*

Respondeo secundo loco inter Religiosum Episcopum, & Religiosum Parochum longe maximum discrimen esse, & dignitatis, siue Beneficii ratio habetur. Episcopalis dignitas iure divino Abbatialis Superior est. Inquirentis Religiosi Parochi ea se dignitate insigniri, qua præstant Abbatibus, qui semper fuit Parochiarum, que illi obtinent, Præsentatores, & sapenamero ipsarum Parochialium Ecclesiarum Parochi primitivi? Episcopatus sunt Beneficia, que ab Abbate nec pendent, nec vero pendere possunt; pendent autem Regulares Parochie.

Quinto loco opponuntur Rescripta quatuor; primum an. 1646. in gratiam Sezenis Episcopi adversus Abbatem Sillienis Priorem, qui Regularem Parochum a se pendente suspenderat, & in Monasterio sui carcere clauserat. Alterum an. 1656. in gratiam Ambianensis Episcopi contra Priorem Solincurtensem, qui in Religiosos Parochos ab Abbata sua pendentibus simili facti ratione usus fuerat. Tertium an. 1678. pro Archiepiscopo Aufensi contra Abbatem Domus Dei, qui cum Religiosis Parochis a se pendentibus eodem modo se gesserat. Quartum denique an. 1691. in favorem Religiosi Parochi Abbatis Flavimontii, eodem modo a Priore sublati, captivæ.

Respondeo, singula Rescripta hæc ab ea facti specie, de qua agitur, procul abesse; tunc enim Regulares Prælati Religiosos Parochos a propriis Pastoralibus functionibus averterant, & e proprio residentia loco susculerant; at vero hic agitur de his Religiosis Parochis residentibus, qui extra proprie residentia locum existunt, qui extra proprias Parochias non eam vitam rationem inveniunt, que aliis exemplo fit, qui Parisios in Secularibus domibus commorantur, qui denique pro arbitratu licentias se gerunt.

Cæterum ex eis Religiosis Parochis, quorum gratia ejusmodi Rescripta edita fuerunt, alii quidem Canonice, quæ ad Episcopi Jurisdictionem spectabant, crimina perpetraverant, alii vero nec contra Pastorem, nec contra Regularem statum quicquam peccaverant; atque ita ipsis illata via Pastoralium functionum exercitum contra jus factique turbaverat. Hoc autem loco de Parochis sermo est, qui ab eo loco ab sunt, in quo suam eorum Episcopos Jurisdictionem exercet, qui

quique potest dubio non satis ad aliorum edificationem apposite vivunt, quoniam Potestates Præmonstratensi Abbati mandarunt, ut huic rei præfens remedium afferret.

Præter hanc generalem animadversionem alie peculiare super horum Rescriptorum unoquoque possunt institui. In primo quidem an. 1646. declaratur oportere, ut Religiosus Parochus Episcopo Diocesano de morum suorum institutione respondeat, verum ut ei tantum respondeat, oportere non dicitur. Religiosus Parochus mores suos moderari debet, & ut Parochus juxta Ecclesie Canones, & ut Religiosus, juxta Ordinis sui Statuta, que quidem cum Pastoralibus functionibus nequaquam pugnent. Si violat Ecclesie Canones, Episcopo, si sui Ordinis Statuta, Abbati respondere tenetur.

Animadvertendum est, eos, qui an. 1646. Rescriptum obtinuerunt, voluisse, ut Aula declararet nullum & abusivum iurisdictionem, quo Præmonstratenses Prelati Religiosos Parochos eo pertraherent, ut sua se Parochia, cum primum iusti fuissent, abdicarent; sed Aula quidem nihil voluit super ejusmodi capite pronuntiare, & quoad hanc rem Partes extra forensis negotium ac licet possit.

Ad an. 1656. Rescriptum quod attinet, servatum est Episcopo jus inspectio in Religiosorum Parochorum mores, sed ita tamen, ut ne Abbas excluderetur, prout nimirum toties fuit explicatum.

Non est omitendum, tamen Præmonstratensis Abbas huic an. 1576. cause non interierit, Hieronymum tamen Bigoniam Advocatum Generalem conclusisse, futurum, ut ille appellaretur, & addiret, licet Religiosi Parochi a Selincurtenis, alique Ordinis Abbatibus pendentes hac in causa persistant, ut Præmonstratensis Ordinis Statuta quoad Pastores abusiva declararentur; cui tamen articulo Rescriptum non amittit, ac ne dam Statuta abusiva pronuntiaverit, potius juxta advocati Generalis conclusiones mandavit, ut Episcopus & Abbas in eorumdem Statutorum examen conspirarent; & hoc quidem sensu dictum est in Rescripto, ut quoad residuum Episcopus & Abbas simul cognoscant. Qui porro objectiones proposuit, non est affectus ea verba, quoad residuum, que non id significat, quod ipse contendit, Episcopum & Abbatem simul de proventuum, quibus Religiosus Parochus gaudet, administrationem cognoscit. Nimirum Episcopus quoad caput hoc nil juris habet; Pontifices, ut jam vidimus, distinguunt ex una parte animarum curam, & Sacramentorum administrationem; ex alia vero parte distributionem proventuum, & Regularum observantiam; duo priora capita Episcopo soli tribuant, Abbati soli duo posteriora. Itaque residuum hoc nihil est aliud, quam Præmonstratensium quoad Pastores Statutorum examen.

Rescriptum an. 1678. Parochiis suis Religiosos restituit, quos inde vi facta Regularis Prelatus abstraxerat; verum tantum abest, ut propterea eorum jurisdictionem exerceat contenderit, ut potius revocabilitatis, quam illis sibi vindicet, jus confirmet; moderatur id tantummodo, addita necessitate consensus Episcopalis ad ejus executionem. Præter utriusque simul consensum, ad revocationem in Ordine Præmonstratensi validam efficiendam, id etiam requiritur, ut ejus precipiendæ causa legitima & cognita prælo sit. Haud suffus hoc loco persequimur caput hoc, quod in responsione ad Gerbasium satis jam explicatum fuit.

Denique Rescriptum an. 1697. diversum omnino est: in eo agitur, ut dixi, de Religioso Parocho, quem in Parochia sua residentem, & Pastoralis officio vacantem Regularis Prelati interdictionem turbaverat, ut hic agitur de Religiosis, qui a propriis parochiis recedant, qui Parochi in Secularibus domibus commorantur, vel qui ne dum Pastoris functionem obeant, publicum scandalum afferant.

Ad extremam contenditur, Religiosos e Claustris egredientes, ut parochiam administrandam suscipiant, redire videri ad commune jus, quod uni tantum Episcopo non modo Clericos omnes, sed omnes quoque Religiosos olim subdebat.

Respondeo, Sanctum Vicarium Parisiensem, & Sanctum Joannem Suesionensem de Vineis, qui ab Episcopo pendunt, nec Generali subduntur, exercere nihilominus in suos Religiosos Parochos jurisdictionem, quam Præmonstratensis Abbas sibi vindicet; atque ita potest quispian Episcopo, communi jure, subesse, & eodem quoque tempore a Regulari Superiore pendere.

Respondeo secundo loco, Regulares merito posse commune quoad se jus id appellare, quod & semper & ubique, Pontificibus, atque adeo Episcopis consentientibus in eorum Ordine servatum est; atque in responsione ad Gerbasium probatum est, in omni generatim Regularium Canonicorum Ordine, & singulatim in Præmonstratensi Religiosos Parochos semper Regulari Prelato in Declaratis quidem casibus subiectos fuisse.

Du Van Can. Regul. Sancte Gen. & Theol. Prof.

Religiosorum Parochorum a proprio Generali dependentia.

QUÆSITUM.

Queritur, quam sint Pontificum Bullæ, & quamnam Regularum Patentes Litteræ, quibus Religiosorum Parochorum dependentia quoad Regularem Superiorem confirmetur in his quidem capitibus, que ad eum pertinent, & in que potest jure gaudere, ejusmodi sunt temporalium Regularis Parochie proventuum administratio, & eorum Religiosi status regularum observantia, que cum Pastoralibus functionibus ad huc constare possunt?

RESPONSIO.

Complura ejusmodi testimonia in responsione ad Gerbasium allata sunt, demonstrantque esse fere omnes seculi decimi secundi Pontifices, & præsertim Alexandrum III. Lucium III. Clementem III. Urbanum III. & Celestinum III. huic dependentie fidem facere, atque expressis verbis asserere, Religiosos Parochos Episcopo de spiritualibus, & cura animarum, Abbati de temporalibus, & Ordinis observantia respondere debere. Occurrunt verba hæc in Bullarum exemplaribus, que etiamnum in Canonicorum Regularium Abbatibus pleurique servantur, ut in Sancto Victore Parisiensi, in Sancto Joanne Suesionensi de Vineis, & in Sancta Geneveffa.

In Libro, quem Pater Pagius Canonicus Regularis Præmonstratensis inscripsit *Bibliotheca Præmonstratensis*, legitur allata, quam late patent, Bullæ Clementis III. an. 1188. Honorii III. an. 1200. Alexandri IV. an. 1256. Nicolai IV. an. 1289. Alexandri V. 1409. Joannis XXIII. an. 1414. quibus singulatim Præmonstratensis Ordinis Religiosi Parochi subiecti declarantur.

In eodem Libro Patris Pagii legitur Patentes Litteræ tum Henrici IV. an. 1602. & 1605. tum Ludovici XIII. an. 1614. confirmantes Capituli generalis Præmonstratensis mandatum, quo Pater Pagius non modo Religiosos Conventuales Familiarum Ordinis, verum etiam Religiosos Beneficiatos, qui ab eodem pendunt, visitare & corrigere iustus est.

An. 1688. Religiosi Præmonstratenses obtinere Patentes Regis Litteras, que confirmant eorum Ordinis Statuta, inter que non paucas quoad Religiosorum Parochorum visitationem & correctionem prolixè expressa sunt. An. 1678. editum est Consilii Status Rescriptum, quo revocabilitatis jus, quod sibi Superior Generalis Præmonstratensis in Religiosis Parochos a se ipso pendentes arrogat, firmatum est. Contendunt nonnulli Rescriptum ei non favere; re tamen ipsa revocabilitatem non evertit, sed tantum apposita Episcopalis consensus conditione coarctat.

An. 1679. Sancta Geneveffa Rescriptum haud dissimile Consilii Status obtinuit. Porro non eadem prolixè ratione in S. Geneveffe Monasterio revocabilitas exercebat, atque in Præmonstratensi exercere potest; verum non id agitur in presentia, cum omnino certum sit Religiosos Parochos tamquam a Superioribus Regularibus pendentes semper a Status Consilio spectatos fuisse.

An. 1680. Sancta Geneveffa obtinuit Innocentii II. Breve, quod eidem contulit plenum jus revocabilitatis in Religiosos ejusdem Congregationis Parochos. Acceptatum fuit Breve hoc Patentibus Regis Litteris, & Rescriptis Consilii Status, & Magni Consilii.

An. 1688. Cum Religiosi duo Parochi Canonici Regulares Congregationis Sancte Geneveffe jus hoc revocabilitatis contestati essent, illud novo Rescripto Consilii Status firmatum fuit. Ex quo quidem revocabilitatis jure non una consecutio quoad alia capita deduci potest, & concludi, Regulares Prelatos, si Religiosos Parochos, etiam Titulares a propriis parochiis revocare possint, multo magis juridicè rationibus impeditæ posse, quominus illi extra parochia sua fines vagentur, & Parochi in Secularibus domibus commorentur.

Cum Benedictus XII. an. 1339. Canonicorum Regularium Ordinem reformandum suscepit, inter alia multa Decreta statuit hoc ipsum, quo satis ostendit eam sibi mentem esse, ut si semper a Regulari Prelato penderent: *Canonici Religiosi prefati, inquit, qualicumque ipsa Religione autoritate Sedis Apostolicæ, vel Legationum ipsius Beneficia obtinentes obediunt Superioribus suis Religiosis ejusdem, ipsorumque subiecti correctionibus, punitionibus, & Statutis, & Beneficiis ejusmodi ex causis rationabilibus privari, & ab illis amoveri possunt; quemadmodum possunt, si fuerit per Superiores suos de ipsius Beneficiis in provisionem. Exemplar hujus Bullæ extat in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis; & Pater Labbeus eandem refert in suis Conciliis.*

PRÆSCRIPTIO.

Præscriptio, quæ pariter in Jure dicitur *Usucapio*, est exceptio, quæ in eum affertur, qui nobis negotium facillit, vel aliquid a nobis petit, elapso certo temporis spatio, post quod Leges & Constitutiones nolunt nobis super ea re molestiam afferri, vel eandem apud Judicem ex nobis peti. Causa exempli stat præscriptio adversus eum, qui postulat Beneficium, quod Ecclesiasticus pacifice per triennium possedit. Præscriptio legitima, & quoad conscientiam iustus titulus est, & tuta conscientia retineri potest bonum, quod sine interruptione per tempus a Legibus definitum bona fide possessum est, cum verus ejus proprietarius lapsu temporis innotescit. (a) Hæc Civilium Legum, Jurisque Canonici doctrina est.

Definitur in Jure præscriptio, acquisitio domini per continuationem possessionis eo spatio temporis quod Lege statutum est. I. est acquisitio domini alicujus rei, quia qui bona fide rem possedit per id tempus, quod Usucapioni, seu præscriptioni Lex tribuit, vere ac proprie efficitur ejus Dominus; ut causa exempli si quis bona fide rem emit, vel donatione, aliove iusto titulo accepit ab eo, ad quem minime pertinebat, ratus ipsum ejus dominum esse, cum possessionem per tempus Legibus definitum præscribere, atque ita verum ejus dominium acquirere potest. II. est adeptio domini per possessionem non interruptam, quia ut alicujus rei dominium præscriptione obtineri possit, possessionem interruptam omnino non fuisse necesse est. III. Requiritur possessio per tempus definitum, quod olim erat anni spatium, quoad res mobiles, biennii vero quoad immobiles, sed postea Justiniani Imperatoris Constitutione productum fuit quoad primi generis res ad triennium, quoad res autem cæteras ad decennium inter presentes, & ad vicennium inter absentes.

Præscribi tamen potest breviori tempore, sed id solum, cum res ex fisco per auctionem emitur; tunc enim statim dominium acquiritur, quin actio sit locus, etiam si res fisco non cesserit; id autem statutum est, quo facilis essent, qui emerent; verus autem Dominus contra fiscum agere potest infra quadriennium. Verum locum non habet præscriptio quoad res sacras, & Religiosas, qualia sunt Ecclesie bona, si minus quam diutissime possessa fuerit, puta quadraginta annorum spatio. Ne locum quidem habet illa in rebus furto ablati, vel per vim possessi, tamen si bona fide semper possessa sint, quia Lege duodecim Tabularum quoad priores, Lege autem Julia & Plautia quoad posteriores præscriptio prohibetur.

Quoad emptorem bonæ fidei, ut rem præscribere possit, non una existit necessaria conditio. I. Necessè est, ut possidere coepit ex iusto titulo, ut emptionis, donationis, & ejusmodi, quia tituli imaginarij falsa opinatio Præscriptioni locum non tribuit; causa exempli si quis rem possideat, quam se putet emisse, quamvis non emerit, vel possideat donationis titulo, quod sibi donatum non fuit, præscriptioni locum non esse firmum constanter est. II. Opus est, & Jure Canonico, ut bona fides, nempe iusta possessionis cognitio nunquam interrupta fuerit, quia eodem Jure expresse prohibetur, ne bona fidei possessor præscribere unquam possit; cum contra ex Jure Civili rem iusto titulo & bona fide acquisitam fuisse sufficiat, ut præscriptioni sit locus, quamvis deinde mala fides extiterit, ex cognitione, quæ suborta est, eum, qui rem venderat, ejus Dominum non fuisse. Denique ut præscribi possit, satis est hæredem vel defunctum bona fide rem possidisse eo spatio temporis, quod Lege præscribitur, perinde ac venditorem emptoremque, neque vero necesse est, ut hæres, vel emptor rem per id omne tempus possederit, quia tempus ad præscriptionem necessarium excurrit, quamvis res ab uno ad alium Dominum migret.

Quod attinet ad restitutionis obligationem quoad eum, qui, cum ex iusto titulo ac bona fide possederit, in mala deinde fide versatur, quod intellexit, venditorem Dominum non fuisse; respondet Div. Thomas, (b) hæc in re Jus Civile, Jusque Canonicum non coherere; quia Civili Jure præscribi potest, quamvis decursu temporis in possessore mala fides existat; id autem abhorret a Jure Canonico; & ejus quidem oppositio ea est ratio, quod Civilis Legis finis, qui is demum est, ut inter Cives servetur pax, quæ turbaretur, si nullo unquam tempore præscribi posset, differat a Canonici Juris finis, qui nihil est aliud, quam Ecclesie quietes, & animarum salus; jam vero nullus peccator est, qui salutem consequi possit, quemque ejus, quod attulit proximo, poeniteat damni, ni illud reparat, cum possit.

Quamobrem si quis præscripserit, cum rem bona fide possederit per id omne tempus, quod Lege definitum fuit, eum ad restitutionem non obligari sentiendum est, quamvis eo tempore elapso cognoscatur rem ipsam ad alterum pertinere, quia nempe Leges aliquem proprio bono in ipsius culpæ ac negligentia poenam privare, & illud alteri tribuere possunt; qui vero incidit in malam fidem, antequam tempus ad præscriptionem Lege definitum elapsum sit, tenetur rem vero Domino restituere, adeoque damnum, quod intulit, reparare. (c) Id eodem est decisioni Innocentii III. in occumenico Lateranensi Concilio; ut enim est in Jure Canonico, statuit Pontifex malæ fidei possessorem nunquam dominium præscriptione acquirere posse, quamvis ei rem Leges adjudicaverint; propterea quod, inquit Concilium, quicquid contra conscientiam lumen agitur, peccatum est; nos synodali judicio decidimus, tam Jure Canonico, quam Civili absque bona fide præscriptioni locum esse non debere. *Cum generaliter sit omni Constitutioni atque Consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari.* Ut ergo res præscriptione acquiri possit, omnino necesse est, possessorem nunquam merito credere potuisse, rem, cujus ipse possessione gauderet, ad alterum pertinere.

Lex igitur præscriptionem instituit, ut contestationes, quas in dies excitat habendi cupiditas, certis terminis coercentur, & familiarum statui ac firmitati consuleretur. Videtur ea quidem cum naturali jure pugnare, quod prohibet, ne quis ex alieno bono locupletetur; (d) præscriptio tamen acquirit alterius bonum, quod ille vel ex ignorantia, vel ex oblivione privatur; verum hi duo prætextus, ad præscriptionem destruendam, admitti non debent, quia quisque proprii boni conservationi tenetur invigilare, ac probe scire, quid agere debeat, ut sibi a rerum suarum jactura caveat; publica autem utilitas hæc in re majoris momenti est.

(a) L. 2. Instit. tit. 6. §. 1. Decretal. 16. q. 3. & 4. tit. de præscript. c. Placuit. c. Sanctorum. c. ad Audientiam, &c. S. Thom. quodl. 21. art. 24.

(b) S. Thomas quodlib. 12. art. 26. in corp. (c) Cap. Quoniam, de Præscript. (d) L. 1. ff. de usucapione.